

โรคมันสำปะหลัง และศัตรูพืชที่สำคัญ

การให้น้ำ

มันสำปะหลังต้องการน้ำในช่วงแรกของการเจริญเติบโต โดยเฉพาะมันสำปะหลังอายุระหว่าง 2-5 เดือนหลังปลูก หากขาดน้ำในช่วงนี้อาจทำให้ผลผลิตลดลงถึง 60% ควรให้น้ำทุก 2 สัปดาห์จนกระทั่งผ่านช่วงแล้ง

การเก็บเกี่ยว และการจัดเตรียมก่อนพันธุ์

- เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุ 8-14 เดือน
- ตัดต้นมันสำปะหลังให้มีความยาวลำไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร
- มัดรวมกัน 20-25 ลำต่อมัด โดยหันปลายไปทิศทางเดียวกัน พร้อมติดป้ายชื่อพันธุ์ และวันเก็บเกี่ยว
- หากจำเป็นต้องเก็บรักษาต้นพันธุ์ควรวางตั้งให้โคนต้นชิดดินและใช้ดินพูนโคนแล้วรดน้ำเพื่อรักษาความสดของต้นพันธุ์

หัวมันสำปะหลัง

ต้นมันสำปะหลังที่ถูกตัด ความยาวไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร

โรคใบด่างมันสำปะหลัง

(Cassava mosaic disease ; CMD) เป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อ Sri Lankan cassava mosaic virus (SLCMV) ที่มีแมลงหวี่ขาวเป็นพาหะ มีการแพร่ระบาดจาก 2 แหล่งสำคัญ คือ มาจากท่อนพันธุ์และแมลงหวี่ขาวเป็นพาหะนำโรคเข้าแปลง ส่งผลให้ใบมีอาการบิดเสียรูปทรงหรือหงิก หากเกษตรกรไม่มีการป้องกันให้ถูกวิธีอาจทำให้ผลผลิตเสียหาย 80-100% ของพื้นที่ปลูก ดังนั้นเกษตรกรควรหมั่นตรวจสอบแปลงปลูกอย่างต่อเนื่อง หากพบเจอต้องทำลายทันทีเพื่อป้องกันความเสียหายในวงกว้าง

โรคพุ่มแฉับมันสำปะหลัง

(Witches' broom) ส่วนยอดแคระแกร็น มีการแตกตาข้างมาก ยอดเป็นพุ่ม ใบเล็กลงสีเหลืองซีดและมีใบแห้งติดกิ่งหรือร่วงหล่น ใบที่เป็นโรคจะเริ่มแห้งตายจากใบล่างขึ้นไปถึงยอด ต่อมากิ่งก้านจะแห้งตาย ลำต้นแคระแกรน หากระบาดรุนแรงมันสำปะหลังจะยืนต้นตายผลผลิตลดลงถึง 90%

เพลี้ยแป้ง

เป็นหนึ่งในแมลงศัตรูพืช ที่เข้ามารบกวนในแปลงปลูกมันสำปะหลังในช่วงฤดูแล้ง ป้องกันโดยการตากดิน 2 สัปดาห์ก่อนการปลูก และการแช่ท่อนพันธุ์ในสารเคมีกำจัดแมลงที่แนะนำไว้ข้างต้น

ที่ปรึกษา

- นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
- นางอัญชลี สุวจิตตานนท์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
- นายนวนิตย์ พลเคน รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
- นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
- นายครองศักดิ์ สงรักษา รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
- นางอมรทิพย์ ภิรมย์บูรณ์ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- นายนิพิจ พิณิจผล ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช

เรียบเรียง

- ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี
- กองขยายพันธุ์พืช

บรรณาธิการ

- นางสาวพินดา ธรรมสุรักษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
- นางสาวชนกชนม์ ชิมงาม นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ
- กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
- สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ออกแบบ

- นางสาวนันทพร สุนสาระพันธุ์ นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน
- กลุ่มศิลปกรรมส่งเสริมการเกษตร
- สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ : พ.ศ.2566

การจัดทำแปลงพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด

การจัดทำแปลงพันธุ์ มันสำปะหลังสะอาด

แปลงพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด หมายถึง แปลงผลิตพันธุ์มันสำปะหลังที่มีการป้องกันกำจัด สาเหตุที่อาจทำให้เกิดโรคตั้งแต่ปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว คัดเลือกต้นพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือและไม่มี รายงานการระบาดของโรค มีการสำรวจแปลง อย่างสม่ำเสมอ และมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจ วินิจฉัยโรค

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินการจัดทำแปลง แม่พันธุ์มันสำปะหลังสะอาด ขึ้นภายในศูนย์ฯ เพื่อเป็นแหล่งพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด ที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานปลอดโรคและแมลง ให้มีความเพียงพอ ต่อความต้องการของเกษตรกร ลดปัญหาการขาดแคลนพันธุ์ ในช่วงการระบาดของโรคและแมลง และช่วยลด ต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกร สามารถขยาย และกระจายท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด แก่กลุ่มเกษตรกรต่อไป

ลักษณะก่อนพันธุ์ ที่มีคุณภาพ

- ① ตรงตามพันธุ์และไม่มีพันธุ์อื่นปน
- ② อายุเก็บเกี่ยว 8-14 เดือน
- ③ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง บริเวณกึ่งกลาง ของลำต้นไม่น้อยกว่า 2 เซนติเมตร
- ④ จำนวนตาอย่างน้อย 7 ตา/ท่อน มีความยาว ท่อนละ 20-25 เซนติเมตร
- ⑤ เป็นท่อนที่สมบูรณ์ปราศจากการเข้าทำลาย ของโรคและแมลง
- ⑥ ส่วนของตาไม่มีความเสียหายจากสารกำจัด วัชพืชหรือการปฏิบัติทางการเกษตรอื่น ๆ ไม่มีรอยไหม้จากการตากแดด
- ⑦ ตัดใหม่สด หรือเก็บรักษาไว้รอปลูก ไม่เกิน 15 วัน

ขั้นตอนการผลิต มันสำปะหลังสะอาด

การเตรียมดิน

ไถกลบและเตรียมดิน

ดินที่ทำการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ติดต่อกันหลายปี ควรปรับปรุงดิน เพื่อรักษาระดับผลผลิตในระยะยาว ด้วยการใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก 500-1,000 กิโลกรัม/ไร่ ทุก 2 ปี หรือ ปลูกพืชตระกูลถั่วต่าง ๆ หมุนเวียนบำรุงดิน จากนั้นไถครั้งแรก โดยไถกลบวัชพืชก่อนปลูกด้วยผาน 3 (ไม่ควรเผาทำลายวัชพืช) ให้ลึก ประมาณ 20-30 ซม. แล้วทิ้งระยะ ไร่ประมาณ 20-30 วัน เพื่อหมัก วัชพืชเป็นปุ๋ยในดินต่อไป ไถพรวน ด้วยผาน 7 อีก 1-2 ครั้ง ตามความ เหมาะสม

การเตรียมท่อนพันธุ์

ท่อนพันธุ์ความยาวประมาณ 20-25 ซม. มีตา ไม่น้อยกว่า 5 ตา และตาไม่แตกชำเพื่อป้องกันเชื้อรา และแมลง ควรแช่ท่อนพันธุ์ในสารแมนโคเซป 60 กรัม/น้ำ 20 ลิตร เพื่อป้องกันเชื้อรา และสารไทโอะมีโทแซม 25% 4 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร เพื่อป้องกันแมลง โดย แช่ประมาณ 5-10 นาที

ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง

การปลูก

ยกร่องปลูก ระยะระหว่างแถว 120 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น 80 เซนติเมตร (1 ไร่ ใช้ท่อนพันธุ์ ประมาณ 1,600-1,700 ท่อน) ปักท่อนพันธุ์ให้ตั้งตรง ลึกในดินประมาณ 10 เซนติเมตร (ช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงมิถุนายน) และลึก 15 เซนติเมตร (ช่วงเดือน ตุลาคมถึงธันวาคม)

ปักท่อนพันธุ์ลงดิน

การดูแลรักษา

กำจัดวัชพืชไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ตลอดฤดูปลูก **ครั้งแรก** พ่นสารกำจัดวัชพืชก่อนงอกทันทีหลังปลูก ขณะที่มีความชื้นอยู่ เช่น ไดยูรอน หรือ อะลาคลอร์ **ครั้งที่สอง** เมื่อมันสำปะหลังมีอายุ 1-2 เดือน ก่อนใส่ปุ๋ย โดยรถไถเดินตาม หรือทำการใช้จอบดายหญ้า ทำซ้ำ 2-3 ครั้ง จนกระทั่งต้นมันสำปะหลัง อายุ 5 เดือน เจริญเติบโตสร้างพุ่มใบคลุมพื้นที่ระหว่างร่องเพาะปลูก ทั้งหมด ซึ่งจะทำให้วัชพืชไม่ขึ้นมารบกวน

การใส่ปุ๋ย

ชนิดดิน	สูตรปุ๋ย	อัตราส่วน
ดินทราย ดินร่วนทราย	15-7-18	100 กิโลกรัม/ไร่
ดินร่วนเหนียว	15-7-18	50 กิโลกรัม/ไร่
ดินเหนียวปนกรวด	15-15-15	30-40 กิโลกรัม/ไร่

ข้อสำคัญควรใส่ปุ๋ยขณะที่ดินมีความชื้นอยู่ พร้อมกับ กลบปุ๋ยไปด้วยทุกครั้ง หากไม่กลบปุ๋ยอาจสูญเสียปุ๋ย มากเกิน 50% ไปกับการชะล้างของน้ำฝน